
Author Leena Ylä-Lyly

Title of thesis Marraskuu / November

Department Department of Media

Degree programme MA in photography

Year 2017

Number of pages 48

Language Finnish

Abstract

My master's thesis in photography, November, consists of two parts. The artistic part was presented as an art exhibition in the Photography Center Nykyaika in Tampere, in January 2017. My photography collection, November, deals with such themes as death, silence and emptiness. The works have been influenced by Zen-Buddhism, traditional themes of Japanese visual arts, ikebana and East Asian philosophy. The exhibition consisted of eleven photographs. In the literary part of the thesis I write about each piece separately, explaining the birth, decisions and influences behind each one.

The works have been divided into themes, and I compare writing about them with koan practice. In the final part I write about my thoughts about still life, its form and execution. I also present some of the artists, who have influenced me and my art.

death, emptiness, silence, Zen, Japan

Keywords death, emptiness, silence, Zen, Japan

Tekijä Leena Ylä-Lyly

Työn nimi Marraskuu

Laitos Median laitos

Koulutusohjelma Valokuvataide

Vuosi 2017

Sivumäärä 48

Kieli suomi

Tiivistelmä

Valokuvataiteen maisterintutkinnon opinnäytetyöni Marraskuu koostuu kahdesta osasta. Taiteellisen osan esitin valokuvanäyttelyn muodossa Valokuvakeskus Nykyajassa Tampereella tammi-kuussa 2017. Valokuvista koostuva teoskokonaisuuteni Marraskuu käsittelee kuoleman, hiljaisuuden ja tyhjyyden teemoja. Valokuvateokset ovat saaneet vaikutteita zen- buddhalaisuudesta, perinteisistä japanilaisen kuvataiteen aiheista, ikebanasta sekä itäaasialaisesta filosofiasta. Näyttely koostui yhdestätoista valokuvateoksesta, joista jokaisesta kirjoitan erikseen tässä opinnäytetyöni kirjallisessa osiossa avaten teosten syntymää ja ratkaisuja sekä vaikutteita niiden takana.

Kuvat on jaoteltu teemoittain ja rinnastan niistä kirjoittamisen koan –harjoituksen keskittyneisyyteen. Tekstin loppuosassa kirjoitan ajatuksiani sommitelmasta ja muodosta sekä tekemisestä sekä esittelen muutaman minuun ja teoksiini vaikuttaneen taiteilijan.

Avainsanat kuolema, tyhjyys, hiljaisuus, zen, Japani

Leena Ylä-Lyly

MARRASKUU

KUOLEMASTA, TYHJYYDESTÄ JA HILJAISUUDESTA

*Suuri on kysymys
syntymästä ja kuolemasta.
Elämä lipuu hetkessä ohitse.
Aika ei odota ketään.
Herää! Herää!
Älä hukkaa hetkeäkään.¹*

Taiteen Maisterin tutkinnon opinnäytteen kirjallinen osa
30 op
Kevät 2017
Aalto-yliopisto
Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu
Median laitos/ Valokuvataiteen koulutusohjelma

Sisällys

JOHDANTO	3
LUKIJALLE.....	4
NÄYTTELY.....	4
KOAN	5
KOAN YKSI: KUOLEMASTA	6
Ensimmäinen askel: TULEE HILJAISUUS (2009–2011)	7
En tahdo nähdä mullan alle.....	10
Unsui 1	12
En ole koskaan syntynyt, enkä koskaan kuole	14
KOAN KAKSI: TYHJYYDESTÄ.....	17
Enso	18
Mu.....	20
Lumpeet	22
Peili.....	24
KOAN KOLME: Hiljaisuudesta	25
Inkin	26
Kurjet.....	28
Samat pilvet, sama kuu (Unsui 2)	30
Hereillä (Buddha).....	32
TAUSTAA	36
Sommittelusta, muodosta.....	36
Japani	36
Tekemisestä	37
VAIKUTTEET	38
Yasujiro Ozu	38
Josef Sudek	40
Pentti Kaskipuro	41
LOPUKSI.....	42
Avustusseremonia sairaalle tai kuolevalle	43
Lähteet.....	46
Kiitos	47

¹Helsinki Zen Center, resitaatiot, ei julkaistu.

JOHDANTO

VALOKUVISTA KOOSTUVA TEOSKOKONAIKUUTENI *MARRASKUU* KÄsittelee kuoleman, hiljaisuuden ja tyhjyyden teemoja sekä valokuvan meditatiivisuutta. Olen kuvannut muutaman vuoden ajan muotokuvia buddhalaisesta miehestä, zen-harjoittajasta, joka sairastaa parantumaton syöpä. Hänen suhtautumisensa tulevaan on hyvin rauhallinen ja se on tehnyt minuun suuren vaikutuksen. Kokonaisuus pitää sisällään muotokuvia rinnastettuina asetelmiin ja symbolisiin aiheisiin, kuten esimerkiksi kasveihin ja kuolevaan luontoon. Tarkkaan nimetyt teokset ovat saaneet vaikutteita zen- buddhalaisuudesta, perinteistä japanilaisen kuvataiteen aiheista, ikebanasta sekä itäaasialaisesta filosofiasta. Tavoitteenani on tuoda nämä osa-alueet yhteen ja muodostaa niistä kokonaisuus jonka summa on enemmän kuin valokuvateokset itsessään.

Valokuvataiteen maisterintutkinnon opinnäytetyöni *Marraskuu* koostuu kahdesta osasta. Taiteellisen osan esitin valokuvanäyttelyn muodossa Valokuvakeskus Nykyajassa Tampereella tammikuussa 2017. Näyttely koostui yhdestätoista valokuvateoksesta, joista jokaisesta kirjoitan erikseen tässä opinnäytetyöni kirjallisessa osiossa.

Annoin kuvasarjalleni nimen *Marraskuu*, sillä se sisältää kaikki käsittelemäni teemat: kuoleman, riisutun tyhjyyden ja hiljaisuuden. Kuvat on jaoteltu teemoittain ja rinnastan niistä kirjoittamisen *koan* -harjoituksen keskittyneisyyteen.

Tekstin loppuosassa kirjoitan ajatuksiani sommitelmasta ja muodosta sekä tekemisestä sekä esittelen muutaman minuun ja teoksiini vaikuttaneen taiteilijan.

LUKIJALLE

ÄITINI KUOLI TAMMIKUUSSA 2001. ISTUIN HÄNEN VIERELLÄÄN viimeiset tunnit ja pidin häntä kädestä. Kuulin hengityksen korinan ennen kuin se loppui kokonaan.

Isäni kuoli seitsemän vuotta sitten. Puin hänet arkkuun, kampasin hiuksensa. Sujautin salaisuuden puvun housujen taskuun. Ja kankaisia nenäliinoja, paperisten ollessa hänen mielestään halvan näköisiä.

Isoäitini kuoli neljä vuotta sitten. Rasvasin hänen jalkojaan sairaalassa, saatoin vessaan, kun hänen voimansa eivät enää riittäneet. Lähdin vasta, kun oli aika käydä nukkumaan. Sammutin valot, toivotin hyvää yötä, suukotin.

Lähes neljä vuotta sitten, vuosien jälkeen, tapasin uudestaan Juhanin. Aiemmin tuona keväänä hän oli sairastunut vakavaan sairauteen, syöpään. Rakastuimme. Menimme naimisiin. Emme suunnittele tulevaa, elämä on tässä ja nyt, onnellisinta kuin koskaan aiemmin. Kuoleman varjo seuraa kuitenkin joka hetki, mutta päällemme se ei yllä. Viime aikoina tuon varjon harmaa on saanut syvempiä sävyjä. Tätä tekstiä kirjoittaessani sävyt ovat edelleen tummentuneet.

En pelkää enää kuolemaa. Ajattelen sitä silti joka ikinen päivä.

On selvä, että kuoleman vaikutus elämässäni on niin suuri, että tarve sen käsittelyyn on väistämätön. Muut aiheet eivät tunnu merkityksellisiltä, kun kädessäni on lyijyn paino.

NÄYTTELY

KUOLEMAA AIHEENA, TAI VALOKUVAAN LIITTYVÄNÄ OMINAISuutena, ei voi ohittaa, saati sitä ei voi taiteen keinoin käsitellä liikaa. Se on ikuinen ja aina yhtä ajankohtainen. Hiljaisuus, tyhjyys ja pysähtyminen ovat osa samaa kokonaisuutta. Yhteiskunnassamme kuolema ja pysähtyneisyys piilotetaan usein jonnekin, missä niitä ei nähdä, eikä elämänrytmimme anna tilaa hiljaisuudelle ja pysähtyneisyydelle. Yksi kuvataiteen keskeisimmistä merkityksistä minulle on antaa aikaa pysähtyä, katsoa ja ajatella. Kenties olla myös ajattelematta. Valokuvan meditatiivisuus ja siihen uppoutuminen on sen voima, läsnäolon voimakas hetki. Tämä on teossarjani ja sen esillepanoa johdattava keskeinen tavoite, sisältöä ja sommittelua ohjaava sääntö: pyrkimys hiljaisuuteen.

Valokuvakeskus Nykyajan yläkerran näyttelytila oli kokonaisuudelleni täydellinen. En olisi voinut toivoa parempaa ja olenkin näyttelyyni hyvin tyytyväinen. Näyttelyn ripustus sujui vaivatta ja vaikka olinkin mittaillut näyttelytilan vain jotakuinkin silmämääräisesti, asettuivat teokset paikalleen tavalla, kuin ne olisivat kuuluneet tilaan. Galleriatilan harmaaksi maalatut seinät tukivat näyttelyn tunnelmaa hyvin. Sain paljon hyvää palautetta ja koen, että aiheen käsittelylle on tilausta. Emme ole vielä sinut kuoleman kanssa. Valitsemani tammikehykset kokosivat kokonaisuuden hillityksi ja viimeistellyksi vaikka kuvakokoja oli näyttelyssä useampia.

Vastaanotto oli hyvä. Sain paljon kiittävää palautetta ja se vahvisti uskoani siihen, että aiheeni ja tapani käsitellä aihetta oli oikea.

KOAN

Zen-meditaatiossa voi muutamien vuosien harjoituksen jälkeen kysyä mahdollisuutta päästä zen-opettajan, Roshin, henkilökohtaiseen ohjaukseen syventääkseen ymmärrystään zenistä. Jossain vaiheessa tätä oppimista voi oppilas alkaa suorittaa koan-harjoituksia, zen-paradokseja joiden ymmärtämisessä (tai ei ymmärtämisessä, tämäkin on zenin erityinen piirre) saattaa mennä vuosia. Harjoitus etenee seuraavasti: oppilas menee tapaamaan opettajaa dokusan- huoneeseen ja opettaja antaa tehtävän. Ensimmäinen koan on yleensä kysyä itseltään: ”Mikä on mu? Sana mu on japania ja tarkoittaa ”ei mitään, ilman”. Oppilas alkaa nyt työstämään tätä mielessään, istuu selkä suorassa hiljaisuuden vallitessa zafun ja zabutonin, istuintyynyjen, päällä ja tuijottaa edessään olevaa juuttikankaalla verhoottua seinää silmät auki, katse kohdistettuna alaviistoon. Hän istuu, hengittää ja toistaa kysymystä mielessään. Kun kysymys on auennut hänelle, hän menee kellon kilahtaessa dokusaniin tapaamaan Roshia, kumartaa ovella ja esittää vastauksensa. Roshi joko hyväksyy tai hylkää vastauksen ja soittaa kelloa, joka on merkinä, että tapaaminen on ohi ja oppilas voi poistua. Opinnäytetyöni on kuin koan-harjoitus. Istun, toistan kysymystä mielessäni, katse naulittuna alaviistoon näppäimistölle. Kuten koan-harjoitus, tämäkin harjoitus jatkuu kun poistun työhuoneelta, kun kävelen kadulla, kun istun metrossa, kun avaan kotini oven, kun höyry ympäröi minut saunan lauteilla tai kun suljen silmäni tai herään yöllä rakkaani nukkuessa vieressäni. En tiedä vielä mitä dokusanissa tapahtuu, annanko hyväksyttävän vastauksen, läpäisenkö kysymyksen ja poistunko mieli kirkastuneena, mutta ainakin matka on yhtä tuskallinen ja kiintoisa kuin harjoitus. Kello soi.

KOAN YKSI: KUOLEMASTA

ME KAIKKI KUOLEMME. AINOA, MINKÄ SYNTYMÄN HETKEL-
lä saamme, on varmuus siitä, että tämä mitä elämäksi kutsumme, päättyy
kuoleman hetkeen.

Kuinka siis puhua kuolemasta, kuinka kirjoittaa siitä? Kuinka kuvata kuoleman
kuvia sen ollessa jotain, mistä me emme mitään tiedä? Koska kuoleman voi kokea vain
toisen kuolemana, emme voi kuvata omaa kokemustamme siitä.

Elämme yhteiskunnassa, jossa kuolemasta vaietaan, se piilotetaan laitoksiin, sai-
raaloihin ja yksityisiin tiloihin. Kuinka monelle meistä kuolema on tuttu? Kuinka
moni on haistanut sen hajun, ottanut kylmenneestä kädestä kiinni? Mutta vielä enem-
män haluamme sulkea silmämme kuolemislta, itse kuolemista edeltävältä prosessilta
joka joissain tapauksissa saattaa kestää vuosia. Kehotamme kenties kuolemaa pohtivaa
vanhusta olemaan huoleti, ettei hän ole vielä menossa minnekään. Samalla vaietaan
meissä kaikissa piilevän tarpeen käsitellä omaa katoavaisuuttamme. Sanomme sairaalle
sukulaiselle, että hänen on taisteltava, vaikka hän ei enää jaksaisi. Emme päästä irti,
emme hyväksy väistämätöntä ja sitä kautta omaa katoamistamme sukupolvien alati
etenevään ketjuun.

Taiteilija Teemu Mäki sanoi Galleria Huudossa tammikuussa 2016 järjestetyssä
kuolema-aiheisessa seminaarissa, että: ”*Kuolema tekee elämästä mielekästä kaiken mer-
kityksen, halun ja intohimon lähteenä*”. Toisin sanoen tietoisuus kuolemasta on meitä
eteenpäin työntävä voima, palava aine meidän liekissämme. Jaan ajatuksen siinä mää-
rin, että olen monesti miettinyt kuoleman hetken todistaneena, että tuo hetki poisti
osan minun palostani. Elämän kaari näyttäytyi sen valossa hyvin erilaisena, valjum-
pana kuin aiemmin. Samassa seminaarissa professori Janne Saarikivi heitti ilmoille
kiinnostavan kysymyksen siitä, kuinka usein pohdimme sitä, onko kuoleman jälkeen
elämää, vaikka kenties hedelmällisempää olisi pohtia onko kuolemaa ennen elämää.

Olen tietoinen Roland Barthesin kuoleman ja valokuvan suhteeseen liittyvistä aja-
tuksista, sekä myös Marjaana Kellan erinomaisesta väitöskirjasta Käännöksiä, missä eri-
tyisesti kappale kuusi on kuin luotu tätä tekstiäni tukemaan. Kuoleman ja kuoleamisen
prosessin läsnäolo ja varjo ovat minulle tällä hetkellä kuitenkin niin konkreettisesti läsnä,
että teoria aiheesta tuntuu jotakuinkin laimealta ja päälle liimatulta. Siksi en käsittele
kuviani tässä tekstissä niiden kautta. En kuitenkaan väheksy niiden arvoa.

Ensimmäinen askel: TULEE HILJAISUUS 2009-2011

KUVASARJASTANI *MARRASKUU KIRJOITTAESSANI, ON KENTIES MAH-*dotonta sivuuttaa sitä edeltävää kuvasarjaani *Tulee hiljaisuus* (2009–2011) , joka oleellisena osana vaikutti *Marraskuun* syntymiseen. Ilman ensimmäistä tuskin olisi toista. Askeleet elämän haurauden tarkkailemisessa oli jo otettu.

Aloittaessani maisteriopinnot Taideteollisessa korkeakoulussa¹ syksyllä 2009 osallistuin kurssille, joka oli monella tapaa tärkeintä, mitä koko varsin pitkäksi venyneen kouluajan puitteissa tulisin käymään. Kyseessä oli professorimme Jyrki Parantaisen ja valokuvataiteilija Minna Havukaisen vetämä Kuoleman kosketus -työpaja. Kurssi sijoittui pimenneeseen ja kolkkoon syksyyn ottaen meidät kaikki osallistuneet otteeseensa koko aiheensa voimalla. Tutustuimme kuoleman maailmaan kattavasti kuvin ja elokuvien, kirjoittamalla, kuulumme kuoleman kanssa työskentelevien ihmisten kertomuksia työstään, kävimme patologian laitoksella, krematoriossa ja kappelissa. Kuoleman tunnelma alkoi leijailla ympärilläni niin voimakkaana, että raitiovaunussa saatoin vanhuksen nähdessäni miltei haistaa lähestyvän kuoleman. Kurssi vei voimat, mutta oli antoisa.

Jokainen toteutti kurssia varten oman kuolemaa käsittelevän kokonaisuutensa. Ensin ajattelin käsitteleväni äitini kuolemaa. Kirjoitin näin:

31.10.2009

Kuolemasta

En ole koskaan kirjoittanut tästä. En ole pystynyt, tai edes halunnut. Nytkin kulutin aikaa viimeiseen asti ennen kuin aloin kirjoittaa. Kello on puoli kaksi yöllä, luomia painaa. Aion kirjoittaa tämän suoraan sellaisena kuin se tulee. Hieman ulkopuolelta katsoen. Muuhun en nyt pysty.

Äitini kuoli syöpään kahdeskymmeneskolmas tammikuuta 2001. Se on ollut tähänastisen elämäni merkittävin tapahtuma. Tämän kuoleman vaikutus minuun ja elämäni kulkuun on ja on ollut kiistaton, vaikutukseltaan suurempi kuin kykenen ajattelemaan. Vain mahdollinen ensimmäisen lapsen syntymä voi ajatuksissani olla jäsityttävämpi.

Olin 20-vuotias, kun äiti sairastui, 21, kun hän nukkui pois. Vuosi siinä välissä oli kaikin puolin rankkaa ja sekavaa aikaa, vaikka en edes ymmärtänyt sitä täysin. Ihmismieli on siitä kummallinen, että se sopeutuu kulloinkin päällä olevaan tilanteeseen, repii voimavarat sieltä mistä ne vain irtoaa. Maksun paikka on sitten myöhemmin.

Äiti olisi kai voinut parantua. Mutta kaikki meni järjestäen vikaan. Vuosi oli täynnä askelia syvemmälle ja syvemmälle, vaikka niin ei kai pitänyt käydä. Emme kukaan ajatelleet kuolemaa. Sairaus oli vakava, mutta me emme olleet luovuttamassa. Muistan miten puristin penkinreunoja ja purin hampaitani estääkseni kyynelä, kun lääkäri tuli ja kertoi, että hoidot on päätetty lopettaa. En halunnut näyttää, että pelkäsin. Kotimatalla katsoin auton ikkunasta harmaata maisemaa ja itkin hiljaa. Vasta silloin ajatus kuolemasta oli kiistaton. Toivo oli otettu pois. Niin myös aika. Elämä.

Viimeisiä kuukausia en pysty ajattelemaan itkemättä. Miten toisin monet asiat tekisin, jos voisin! Jos olisin tiennyt, miten pian loppu tulee, jos olisin ymmärtänyt, mitä kuolema ja kuoleminen on. Mutta en nähnyt. Kukaan meistä ei nähnyt. Vaikka syöpä runteli äidin

¹ Sittemmin Aalto-yliopisto

kehon, vei voimat ja laihdutti hänet varjoksi entisestään, emme nähneet miten lähellä loppua olimme, miten vähiin kävi aika. Kuolemasta emme puhuneet. Vaikka toivo oli viety, emme lakanneet toivomasta.

Viimeisenä yönä kävin toivottamassa äidille hyvää yötä. Hymähtelimme jollekin. Seuraavana aamuna hän ei enää herännyt, matka kohti kuolemaa oli alkanut. Ambulanssi, laturi, isä tulee kotiin, kun äiti makaa paareilla eteisessä, itkee hädissään.. supatan ambulanssissa äidin korvaan ja silitän..vihreät penkit, mikseivät ne laita sitä tippaa, riittääkö akku.. ja sairaalan ovella ambulanssikuski halaa minua, näkee tilanteen tarkemmin kuin minä, sillä minä en vielä tiedä, että äiti kuolee tänään. Ruoka oli jäänyt uuniin, ottaakohan isä sen pois?

Tavalliseksi luulemani päivä oli vaihtunut toiseksi. Mieli sopeutui uusiin tietoihin. Istuin äidin sängyn vieressä ja puhelin, silitin, uusi tilanne oli kuin sähköisku elimistössäni. Perhe saapui. Jopa sisko joka oli hetki sitten vielä kaukana, sanoin äidille, että odottaa.

Viimeisistä tunneista en halua kertoa muuta kuin sen, että viimeisten henkäysten saapuessa pidimme kaikki häntä kädestä kiinni. Sitten yhtäkkiä kaikki oli loppu. Peruuttamattomasti loppu. Se ei ollut enää hän, äitimme. Äiti oli poissa. Kello 21.45. Tiistai.

Mutta kuoleman jälkeen alkaa toinen kuolema. Totaalinen. Kaikki on niin kuin ennenkin, tavarat entisillä paikoillaan, äidin sänky niin kuin se jäi. Mutta hän ei enää tule. Ei koskaan enää.

En pelkää kuolemaa, en sitä mitä tulee sen jälkeen, mutta kuolinhetkeä pelkään. Se on edessä meillä jokaisella ja ainoa asia, mitä ei voi välttää. Olenko silloin yksin? Valtaako minut pakokauhu vai saanko lähteä rauhassa? Kauniimpaa kuolemaa kuin äidillääni oli en voisi toivoa.

Kello on kolme. Kohta täytyy jo herätä itkusta turvonnein silmin ja lähteä Turkuun ottamaan vastaan lisää kuolemaa. Herätä ja olla äiditön aivan niin kuin joka päivä elämäni loppuun asti.

Kokemani kautta äitini kuolema oli aiheena minulle ilmeinen, kunnes tajusin, että kuvat, joita olin alkanut kuvata jo aiemmin sinä syksynä olivat juuri oikeat. Vaikkakin raskaat käsitellä.

Olin kuvannut silloin 71-vuotiaasta isääni, jonka olin huomannut vanhenneen ja haurastuneen nopeasti. Hänen olemuksensa alkoi muistuttaa lintua: harmaat, pehmeät hiukset, ohuet tipi-linnun sääret, vaippa vahinkojen varalle. Nämä olivat harvoja kuvia, joiden idean sain mieleeni, yleensä toimin intuitiivisesti, näkemääni seuraten. Tahdoin kuvata isäni valkoiseen kerrastoon pukeutuneena sukutilamme lasiverannalla. Muistan, että kuvaustilanteessa olin kovin huolissani, ettei hän saisi kylmää syksyn jo kylmettäneestä puulattiasta. Mutta siellä hän istui, katsoen lapsuutensa maisemaa. Pilvien täyttämän taivaan valossa.

Kuin näin kuvan, tajusin hänen olevan jo taivaan eteisessä. Annoin kuvalle nimen *Odotus*.

Toisessa kuvassa kuvasin isän päällään vain vaippa. Hän seisoo ruokasalissa, valkoisen puuoven edessä, katse suoraan kameraan, kohti minua, tytärtään. Ryhti on vino, vuosia sitten saamansa aivoinfarkti on jättänyt jälkensä olemukseensa. Isän kaulassa on paksu kultaketju, vaurauden symboli, ristiriitainen riisutun olemuksen kanssa. Vasemmassa kädessä on kello kuin muistutuksena siitä, että valta on hänen, edelleen.

Isäni oli rohkea antaessaan minun kuvata hänet näin. Koskaan hän ei kysynyt tarkoituksiani, ei kyseenalaistanut, vaan osoitti täydellistä luottamusta minua kohtaan. Jälkeenpäin olen ajatellut tajusiko hän, mitä kuvan ottaminen merkitsi? Sain myöhemmin palautetta kuvistani professoriltamme. Luin sähköpostin isälleni. Palautte oli hänelle merkittävä, tulkitsin hänen tuon palautteen pohjalta tulleen nähdyksi ja arvostetuksi. Hän palasi asiaan vielä myöhemmin, viimeisenä joulunamme 2009. Kuvauksella oli iso merkitys, niin minulle kuin hänelle, ja tulen aina olemaan hyvin kiitollinen, että näin tapahtui.

Yhdistin muotokuvat maisemiin ja syksyiseen luontoon. Tällä tavalla kuvasarja oli tärkeä sysäys tielläni kohti *Marraskuuta*.

VAIPPA, 2009
52x52cm, kehystetty
pigmenttivedos dibondilla

ODOTUS, 2009
52x52cm, kehystetty
pigmenttivedos dibondilla

En tahdo nähdä mullan alle, 2010

ENSIMMÄINEN TEOS SARJASSANI *MARRASKUU* ON JO VUODELTA 2010. Halusin sen mukaan sarjaani, sillä se on teos, joka on ollut minulle hyvin vaikuttava monella tapaa, niin visuaalisesti, sisällöllisesti kuin syntyprosessiltaan.

Marraskuussa 2010 osallistuin valokuvataiteen osastolla Pahan Kukat -nimiselle kurssille. Kurssin vetivät professorimme Jyrki Parantainen ja lehtori Tuovi Hippeläinen. Jatkoin kuoleman teeman käsittelyä.

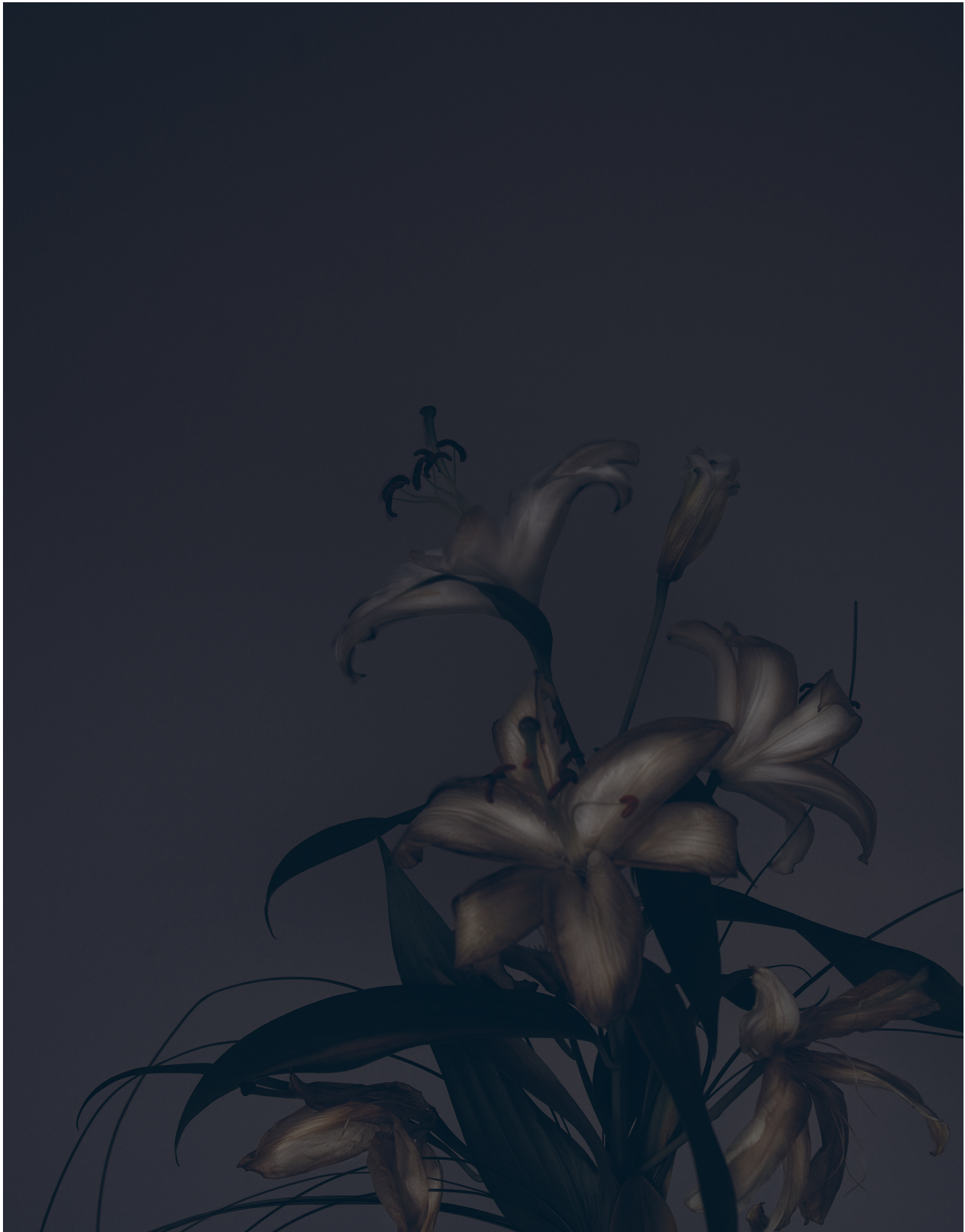
Ostin valkoisen tuoksuliljan ja kuvasin sen hämärässä. Tulokseksi tuli ihan kelvollinen kuva, jonka yhdistin valkoiselle paperille printtaamaani tekstiin: ”Helmikuussa valkoisten kukkien tuoksu täytti jokaisen huoneen”. Tämä oli ensimmäinen versio. Teksti sinänsä on käypä ja olen pohtinut sen käyttämistä jossain yhteydessä itsenäisenä teoksena.

Muutaman päivän kuluttua kurssin takaraja lähestyi ja oli pakko synnyttää teos. Olen erittäin hidas työskentelemään ja liian usein se onnistuu vain takarajojen paukuessa, jos silloinkaan. Odotus oli kannaltani suotuisa, sillä kukka oli alkanut lakastua, muuttunut osiltaan rusehtavaksi. Sen ennen niin hohtavat terälehdet olivat tummuneet reunoistaan ja käpristyneet ulospäin. Alkoi tulla hämärää, ja oli pakko käyttää heijastinta.

Tuolloin kuvaamani tumma kuva oli hieno. Mitä enemmän sitä katselin, sitä enemmän siitä vaikutuin. Olin saavuttanut jotain, mitä en ollut monasti kokenut. Koin tavoittaneeni kuvassa sen, mitä on mahdotonta sanoilla kertoa. Kuva oli puhtaan elegantti, voimakas, hiljainen ja samalla piti sisällään jotain häiritsevää. Teoksen nimeksi tuli ”En tahdo nähdä mullan alle”. Koska rakastan sanoja ja niiden sävyä, on kuvien nimeäminen tuskallisen kiehtovaa. Koin kuvan kiteyttäneen jotain niin oleellista minusta visuaalisesti ja sisällöllisesti, että säikähdin ja olin tämän jälkeen vuosia kipsissä, kykenemättä kuvaamaan juuri mitään.

Visuaalisesti kuva on kuin maalaus, heijastimen maalama valo ja hohde kukan terälehdillä saa aikaan hämmentävän vaikutelman. Olen myös ajatellut kuvaa kukan vasemmalla reunalla sijaitsevan tarkoin harkitun tyhjän tilan kautta. Tyhjyys, kuten nimeäminenkin, toimii suhteessa muuhun luoden uusia merkityksiä.

Myöhemmin Japanissa opiskellessani vaihto-oppilaana, ensimmäinen tehtäväni me oli maalata lilja. Maalasin surkeasti, tämä kuva mielessäni.

EN TAHDO NÄHDÄ MULLAN ALLE, 2010
90x 70 cm, kehystetty pigmenttivedos dibondille

TEOKSESSA MIES MEDITOI. KUVAN TYÖNIMI OLI TÄTEN *Istujan selkä*². Halusin kuvata Juhani istumassa sivuttain, jotta voisin nähdä selän luonnollisen suoruuden. Istuesssa on ensiarvoisen tärkeää olla suorassa, koska yhtäjaksoista istumista on 30 minuuttia, sen jälkeen tulee seitsemän minuutin *kinhin*, kävelymeditaatio, jonka jälkeen harjoitus jatkuu taas istumisella. Mutta suurempi syy kuvata selkää oli, että muistan äitini selän haurauden hänen sairastaessaan. Pinnasta vahvasti erottuvat lapaluut, kuin linnunluuta. Hauraus kiinnosti minua, edelleen ihmisen lintumaisuus. Yläruumiin alastomuus paljastaa selän muodon.

Hänen hiuksensa ovat tummaa sänkeä. Muuta informaatiota sen ja selän lisäksi kuva ei hänestä annakaan. Halusin jättää kuvaan paljon tyhjää tilaa itse kohteen painottuessa voimakkaasti oikeaan alareunaan. Kyseinen ruutu on kuvauksen viimeisiä. Jostain syystä annoin hänen ikään kuin liukua pois kuvasta. Kasvot katoavat ruudun toiselle puolelle. Tapa kuvata ihminen näin ei ole minulle kovin tyypillinen, nykyvalokuvassa toki paljonkin käytetty. Olin yllättynyt valitessani ruudun. Jostain syystä se kuitenkin puhutteli minua eniten. Myöhemmin kun kuva löysi parinsa kuunliljasta, ymmärsin miksi.

Ennen näyttelyäni mietin vielä kuvan nimeä. Keskustelin muutamista kuvista zen-pappi Dharman Ödmanin kanssa, hän kertoi minulle käsitteestä *unsui*. Unsui on japaniksi pilvi-vesi, kuvastaen pilvien ja veden samaa olemusta. Samalla sitä käytetään kuvastamaan ideaalia munkkinoviisia, joka vaeltaa luostarista toiseen mukautuen kuin pilvet ja vesi. Päätin nimetä kuvan tämän mukaan.

²Istuminen on arkinen ilmaus meditaatiolle.

UNSUI 1, 2014
(53 x 38,5 cm, kehystetty pigmenttivedos dibondilla)

En ole koskaan syntynyt, enkä koskaan kuole, 2014

NÄYTTELYN TOISEKSI VIIMEINEN MUOTOKUVA JUHANISTA. SE on esillä ylväästi teoksen *En tahdo nähdä mullan alle* vieressä. Oleellista on, että nämä kuvat ovat vierekkäin, nämä kuvat rinnakkain tiivistäen sen mitä olen hakenut.

Hän seisoo sivusuunnassa kameraan. Päällään hänellä on musta t-paita, hiukset, kulmat ja parransänki ovat mustat. Hän katsoo yläviistoon, ilme on rauhallinen. Silmissä kimaltaa. Kuva on yleisesti tumma, jolloin kasvot nousevat esiin. Miehen kaulassa on poimuja, kortisonista johtuvan turvotuksen aiheuttamia. Taustalla häivähtää valo, joka näyttää nousevan miehen rinnasta. Kuvassa on tunnelma läsnäolosta, mutta myös yhteydestä johonkin näkemämme ulkopuolelle. Kuvan ottamisen jälkeen aloin taas uskoa valokuvaan ja sen voimaan.

Teos sai nimensä vietnamilaisen zen-mestari Thich Nhat Hanhin teoksesta ”Ei kuolemaa, ei pelkoa”, kehtolaulusta jota voidaan laulaa kuolemassa olevalle ihmiselle. Lause oikeassa muodossaan on: ”En ole koskaan syntynyt, enkä kuollut”. Lause kuvastaa hyvin sitä, miten kuvan henkilö ajattelee olemisesta, kuolemasta.

”Buddhalaisuuden mukaan muutos on koko fyysisen maailman perusta. Ihmisruumis itsessään on muuttuvaisuuden ja katoavaisuuden perikuva. Siksi buddhalaisesta näkökulmasta on aiheellista meditoida oman ruumiin lahoamista –se estää ihmistä kiintymästä liikaa harhaan fyysisestä itsestä. Ruumiista erkaneminen kuolemassa voi näin muuttua positiiviseksi tapahtumaksi, jolloin henkilön on mahdollista vapautua maailman kärsimyksistä ja kokea valaistuminen.”³

³ Moilanen, 2013: 222

EN OLE KOSKAAN SYNTYNYT ENKÄ KOSKAAN KUOLE, 2014
(63 x 46 cm, kehystetty pigmenttivedos dibondilla)

KOAN KAKSI: TYHJYYDESTÄ

OLIN ALUKSI KIINNOSTUNUT TYHJYYDESTÄ KUVAPINNALLA VAIN visuaaliselta kannalta. Kun kuvassa on tilaa, on sen edessä enemmän ilmaa hengittää ja esitetty asia saa silloin suuremman painoarvon. Myöhemmin opin kuitenkin tyhjyyden olevan laajempi käsite kuin vain visuaalinen ratkaisu. Tämä aihe on laajuudeltaan niin massiivinen, että en tässä yhteydessä pysty sitä kattavasti käsittelemään, saati, että sen ymmärtäisin.

Kimmo Pasanen kirjoittaa: ”Zen-buddhalaisuudessa tavoiteltava tyhjyys on tila, missä todellisuutta koskevat kategoriset käsiterakennelmat on häivytetty välittömän ja intuitiivisen maailmassa olemisen tieltä. Tämä voidaan saavuttaa näkemällä näiden rakennelmien rajoitukset ja tavoittamalla sellainen ymmärryksen taso, joka vapauttaa niistä. Tuloksena on valaistuminen, satori, mikä merkitsee samalla kulkemista tietämättömyydestä ja ymmärtämättömyydestä kohti oman todellisen olemuksen ymmärtämistä.”⁴

*”Hiljaisuus ja tyhjyys riittävät,
jotta voi kulkea elämänsä tien
erehtymättä.”⁵*

Munkki Nobutada

⁴Pasanen, 2008: 175

⁵Pasanen, 2008: 173

ENSIMMÄISEN MUOTOKUVAN JUHANISTA KUVASIN SYKSYLLÄ 2013, muutaman kuukauden tapaamisemme jälkeen. Hänen hiuksensa olivat kasvaneet sytostaattijakson jälkeen jo hieman, mutta ne olivat solumyrkkyjen jälkeen kuin untuvaa linnunpojan päässä. Olin jo kauan miettinyt sitä, miten ihminen ja linnunpoika ovat hauraudessaan hyvin monesti toisiaan muistuttavat.

Kuvasin Juhania valkoinen t-paita yllään. Se valaisi hieman hänen kasvojaan ja toi mukanaan hivenen arkisuutta, mutta samalla kuitenkin valkoista symboliikkaa, joka meillä länsimaissa viittaa puhtauteen ja pyhään, itämaissa kuolemaan. Kuvat eivät kuitenkaan tuntuneet toimivan, joten pyysin häntä riisumaan paitansa, tarkoituksenani korostaa hänen haurauttaan. Pyyntö osoittautui enemmän kuin oikeaksi, sillä paidan alta paljastuivat tuoreet, hänen itsensä voipaperille piirtämänsä tatuoinnit, jotka hänen ystävänsä Ruth-Marie oli tatuoinut hänen ihoonsa heidän olohuoneessaan jokin aika sitten.

Pelkistetyssä kuvassa hän istuu lievässä sivusuunnassa kohti minua, katse alas luotuna. Kuvan tausta on kyyhkynharmaa, hänen ihonsa kalpean kuulas. Hänen rinnastaan erottuvat tatuoinnit saavat keskeisen osan kuvassa. Itämainen kirjoitusmerkki kuin ristikko, sen vieressä harakanvarpainen ympyrä. Mitä ne tarkoittavat?

Toinen merkeistä on Enso, ympyrä, johon sisältyy kaikki. Valaistuminen, kaikkeus ja tyhjyys. Tämä merkki on symbolina hyvin käytetty zen-taiteen ja opetuksen piirissä. Se kuvastaa elämän päättymätöntä kehää, jatkuvuutta.

Toinen merkeistä on Mu, joka viittaa tyhjyyteen. Ei kuitenkaan olemattomuuteen. Nämä merkit ovat zeniä omimmillaan, monimerkityksisiä ja samalla määrittelemättömiä.

Kysyin Juhanilta myöhemmin merkkien merkityksistä hänelle. Hän kertoi ottaneensa juuri nuo merkit ihollensa muistutukseksi, että kun aloittaa zenin harjoittamisen, ovat puut mielessä puita, vuoret vuoria ja joet jokia. Kun harjoitusta edelleen jatkaa, niin puut eivät enää olekaan puita, vuoret vuoria ja joet jokia. Ja kun tästä vielä jatkaa, ne ovat sitä taas. Hän kertoi niiden viestivän, että vaikka harjoituksen aloittaessaan olisi hätä omasta katoavaisuudestaan ja kuolevaisuudestaan, niin myöhemmin harjoituksen edetessä päätyy oivallukseen, että itseä ei edes ole, että ei ole mitään kadotettavaa, mitään mikä voisi kuolla. *Muoto on vain tyhjyyttä, tyhjyys vain muotoa.* Ja siltikään, siihenkään, ei voi jäädä vaan harjoituksen, ja elämän, on jatkuttava. Hän lisäsi vielä: ”Tyhjyys ei ole mikään maaginen ihme, vaan voileipä, tietokone, jäätelökulho. Silti se on todellista, todellisempaa kuin mikään muu.”

Myöhemmin kuvaa katsoessani ei Juhani näyttäydy minulle hauraana, vaan elinvoimaisena ja voimakkaana. Se mistä hän puhui, siitä en väitä tietäväni mitään.

ENSO, 2013
52,5 x 44,5 cm, kehystetty pigmenttivedos dibondilla

OLIN VARMA HETI ETTÄ TÄMÄ KUVA MUODOSTAISII PARIN *Ensolle*. Se syntyi kuin sattumalta ollessani kosteana syysaamuna mökillä veljeni perheen kanssa. Lapset olivat lähteneet kalaan, hain kameran autosta minne olin sen yöksi unohtanut ja lähdin heidän peräänsä. Ihmettelin kuvien sumua ja huomasin linssin huurtuneen. En pyyhkinyt sitä vaan jatkoin kuvaamista. Ja siellä se oli, Mu! Edellisenä kesänä majavan asuttamalla järvelläämme oli vedenpinnan nousu hukuttanut rannan puita jättäen ne avuttomina huutamaan apua. Talvi oli tehnyt lopulta tehtävänsä ja näky oli haikea. Harmaat karahkat rivissä, alistuneina kohtalonsa alle. Aloin etsiä muotoa, kuuntelin miten se minua houkutteli. Tunsin, että se mitä näin, oli oikein. Juuri niin kuin toivon sen olevan.

Tämä oli osoitus siitä, että olin ajatellut asioita ja jotain vain osui tielleni, sattumaa tai ei. Teos on kaltaiseni ja täydellinen tyhjyydessään. Kuollut puu ei ole lohdu-ton, sen hiljaisuudessa jylisee rauha.

Pidän sumusta ja sen luomasta tunnelmasta. Sumu pitää kohdetta pehmeällä kämmenellä. Se on luonnon oma himmennin, joka tarjoaa kohteen katseemme alle.

Annoin kuvalle nimen *Mu*. Mu on japania ja tarkoittaa vapaasti suomennettuna ”tyhjyys”, ”ei-oleminen”, ”ilman jotain”, ”vailla” tai ei mitään, ”-ton”. Kuuluisan koanin ohella, halusin nimen yhdistyvän toiseen kuvaan, *Ensoon*, jossa toinen Juhanin rintaan hakatuista tatuoinneista on mu.

Myöhemmin sain vielä selville, että ihailemani japanilaisen elokuvaohjaaja Yasuzi-ro Ozun (1912–1963) haudalla ei lue nimeä, vain kirjoitusmerkki mu.

MU, 2014
93 x 73 cm, kehystetty pigmenttivedos dibondilla

Lumpeet, 2015

TEOS ON MARRASKUINEN KUVA PAIKASTA LUMPEIDEN JÄLkeen. Minua kiehtoi harmaus, taivaan väri ja se, että kaikki kiertää. Rakastan talven töröttäjiä ja rytmiä minkä ne luovat nukkuvaan maahan, tässä tapauksessa veteen. Kuvasin kuvan marraskuussa 2015 Juhanin vanhempien kotona Palsinan kylässä. Seisoin laiturin päässä ja katselin veteen jossa kortteet olivat ainoita jotka olivat jääneet jäljelle menneestä kesästä. Tuli haikea mieli, ajattelin Claude Monet'n lumpeita, jotka olivat menneet. Tiesin heti, että kuvan innoittaja oli Monet ja sen nimessä olisi viittaus lumpeisiinsa.

Claude Monet ja hänen lumpeensa! Olen huokaillut niiden edessä Pariisiin l'Orangeriessa, ja Japanissa Naoshiman taidesaarella ne hiljensivät minut hiippiessäni niiden editse valkoisissa tohveleissani henki miltei salpautuen tilan ja teosten saumattomasta tunnelmasta.

Kuten kaikkeen, tähänkin liittyy Japani. 1800-luvun lopun aikalaistaiteilijoidensa tapaan, japonismin aallon hyökyessä Eurooppaan, sai Monet vaikutteita japanilaisista *ukiyo-e* -puupiirroksista ja omisti niitä kokoelman.⁶ Tässä teoksessa ominaista on puupiirrokselle tyypillinen pintasommitelma. Olen pelkistänyt teosta entisestään poistamalla kortteita, luomalla kuvaan rytmin joka minua miellyttää. Olen kuvannut samantapaisia teoksia jo yli kymmenen vuoden ajan, mielessä oli vain Japani.

Näyttelyni vieraskirjassa Valokuvakeskus Nykyajassa oli iäkkään ihmisen jo vapisevalla käsialalla kirjoitettu ytimekäs teksti: "Taiteilijalle tiedoksi: kortteet eivät ole lumpeita!".

CLAUDE MONET, LUMPEET, 1907

läpimitta 81 cm

⁶Marianne Delafond, 12x Claude Monet s. 37

LUMPEET, 2015
63 x 46 cm, kehystetty pigmenttivedos dibondilla

Peili, 2016

TEOKSESSA PEILI HENKILÖ MEDITOI KATSE SEINÄÄN LUOTU-
na. Näin kuvasuhteen heti pitkulaisempana kuin muut sarjan työt. Se tun-
tui toimivan oikealla tavalla luoden teokseen hieman elokuvallisen ja samalla
itämäisen tunnelman. Parinsa kuva löysi ripustusvaiheessa teoksesta *Kurjet*, jonka ra-
jauksessa olin päätenyt samaan kuvasuhteeseen. Myös kuvien sävy maailma on hyvin
yhteneväinen. Tyhjä tila luo vierekkäisissä teoksissa uusia ulottuvuuksia.

Mietin kuvan nimeämistä pitkään. Myös tämän työn kohdalla keskustelin
zen-pappi Dharmanin kanssa. Esillä oli muitakin muotoja nimeen, mutta päädyin
pelkistetyimpään vaihtoehtoon: *Peili*. Peili kuvastaa meditoimista tapahtuvaa katseen
kääntymistä sisään päin. Nimellä on myös toinen merkitys. Katsojan katsoessa kuvaa,
voi hän asettua tyhjään tilaan meditoimaan kuvan hahmon, Juhanin, viereen. Samalla
seinään kohdistettu katse etsii heijastustaan sitä kuitenkaan löytämättä.

PEILI, 2016

53 x 93 cm, kehystetty pigmenttivedos dibondilla

KOAN KOLME: Hiljaisuudesta

Hiljaisuuden merkitys töissäni on kaikenkattava ja ehdoton.

*Haluan antaa katsojalle mahdollisuuden pysähtyä ja
olla hetken hiljaa ja auki kuvan edessä.*

*Hetki näyttelyssä tai kuvan äärellä voi täten toimia
lähes meditatiivisenä kokemuksena, missä itsensä ja
ympäröivän maailman voi hetkeksi unohtaa,
naulita katseensa kuvaan ja vain hengittää.*

SYKSYLLÄ 2013 LÖYSIN ITSENI HYÖTYKASVIYHDISTYKSEN JÄRJESTÄMÄLTÄ ikebanakurssilta Annalasta. Opettajana toimi Riitta Salastie eli Sensei Riho Seishinsai. Löysin välittömästi kukkien asettelusta henkisen kodin ja nautin joka solullani sen monimuotoisuudesta ja hillitystä, mutta voimakkaasta ilmaisun mahdollisuudesta. Se sytytti minut kovin eri tavalla kuin valokuva, antaen muodolle mahdollisuuden. Opin, että kukkien asettelu ei ole vain kukkien asettelua, vaan jokainen oksa symboloi jotain, kuten taivasta, maata tai ihmistä.

*"Japanilaisen kukka-asetelman henkisenä sisältönä on, että asettelija syventymällä luonnon elämään ja kukkien sieluun unohtaa oman itsensä. Käsitellessään kukkia ja kasveja huolellisesti, varovaisesti ja hellästi hän samalla kasvattaa omaa itseään ja saavuttaa jaloja luonteenomaisuuksia. Mitä jalommaksi ihminen kehittyy, sitä jalompia ovat hänen asetelmansakin."*⁷

Syksyllä 2015 Riitta Salastien ohjauksessa aloitin yhtenä alttarinhoitajista Helsinki Zen Centerillä. Kuljin asuinympäristössäni Helsingin Puotilassa ja etsin luonnosta materiaaleja alttarin ikebana-asetelmia varten. Puutarhapalstoilta löysin kuivuneen kukan, kuunliljan jonka pieneksi kutistuneet kukat soivat korvissani kuin kellot. Asetin kukan osaksi asetelmaa Zen Centerillä ja myöhemmin toin sen takaisin kotiin. Sen herkkyyks kiehtoi minua.

Myöhemmin kuvasin kukan olohuoneessamme, jonka lempeä valo on osoittautunut oivalliseksi kumppaniksi. Asetin oksan *kenzaniin*, metalliseen kukkasiiliin ja aloin katsella sitä.

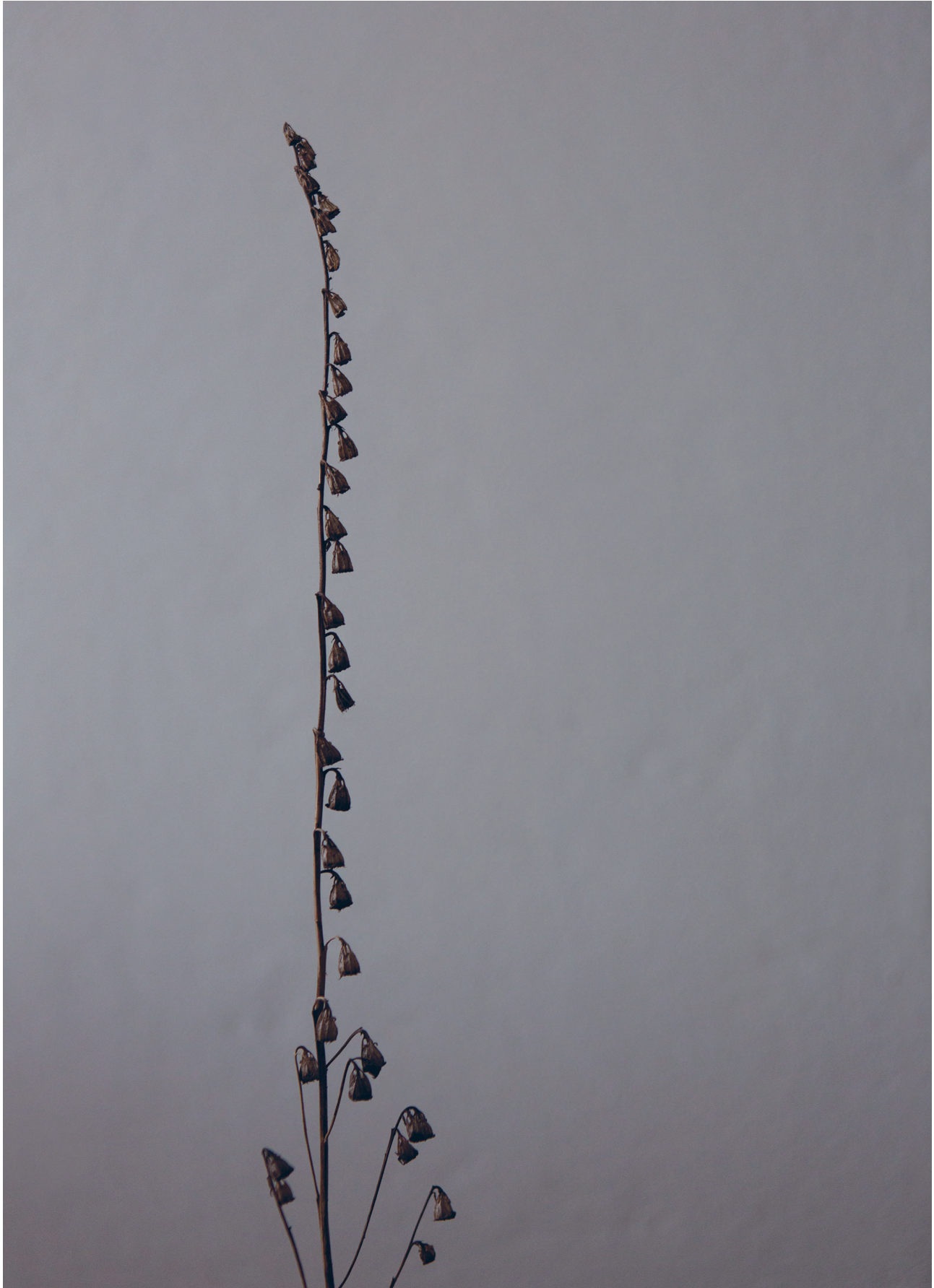
Oli oleellista, että oksa sai ympärilleen tilaa hengittää ja että kuvapinnan rytmi olisi harmoninen ja hiljainen. Vaikutteet tulevat taas Japanista: *"Luonto ja vuodenaikojen vaihtelu ovat Japanin taiteen keskeisiä teemoja sen jokaisella osa-alueella. Luontoa pidetään kaikessa epäsäännöllisyydessään täydellisenä. Pienoismaailmoiden luominen suuren luonnon sisään tai universumin näkeminen pienissä luonnon objekteissa heijastaa hyvin japanilaista ajattelutapaa, joka käsittää asiat laajoissa tai sisäkkäisissä yhteyksissä."*⁸

Annoin kuvalle nimen Inkin, koska sen kehossa resonoiva sointi muistuttaa minua kuvasta, ja toisinpäin. Inkin-kello on pieni messinkinen, kupinmuotoinen soitin, jossa on kiinni kahva. Kelloa lyödään metallisella puikolla esimerkiksi ennen meditaation aloittamista ja sen ääni kuuluu oleellisena osana *zazenin*, istumameditaation rituaaleihin. Rakastan sen väreilyä rinnassani ja sen mukanaan tuomaa tietoisuutta, että harjoitus alkaa.

Myöhemmin, kun pyörittelin kuvia näytölläni, tajusin kuvan oksan kukkien linjan muistuttavan selkärankaa kaareutuvine nikamineen. Asetin kuvan Unsui 1:n viereen ja ymmärsin taas kuvaparin löytäneen toisensa, kukan muoto toistaa istujan selän muotoa.

⁷ Marta Keravuori 1954: 20-21

⁸ Moilanen, 2013: 292

INKIN, 2015
63 x 45 cm, kehystetty pigmenttivedos dibondilla

TEOKSENI *KURJET* SYNTYTARINA ON HYVIN TYYPILLINEN TYÖSKentelyssäni. Kuva olisi voinut jäädä toteutumatta, mutta onneksi näin ei käynyt. Se on noussut yhdeksi ehdottomista suosikeistani. Olin jälleen kerran onnistunut nujertamaan huonekasvini, kauniin, syvän luumunpunaisen flamingokukan. Sen runsas kiiltävä elinvoima oli vaihtunut kuivuneisiin lehtiin ja kuolemalle antautuneeseen haalistuneeseen kukkaan. Tarkkailin tuota hidasta muutosta kasvissa pystymättä sitä pelastamaan. Kuivunut kukka nökötti ikkunallani pölyä keräten, sen veistokselliset muodot kutsuivat minua kuin houkutuslinnut, mutta en koskaan tarttunut kameraan, tyypilliseen tapaan siirsin asiaa myöhemmäksi. Kun keväällä 2015 muutimme Juhaniin kanssa yhteiseen kotiin, oli tavarakaoksen keskellä pakko päättää mikä lähtee, mikä jää. Toukokuussa auringossa, romujen keskellä vanhassa asunnossani Hauhontien alkuun tarkkailla kukkaa linssin läpi ja yhtäkkiä näin ne: kurjet! Siinä ne levittivät haikeat siipensä eteeni, miltei kuulin siiveniskut ja kurkien äänet, aistin melankoliset jäähyväiset pilvisen taivaan alla.

Tiesin heti, että tästä tulisi kuva. Kun löysin kuvan pitkäläisen muodon ja rauhan, tiesin, että kuva oli valmis. Kuva noudattaa myös klassisen *stillebenin* ideaa siitä, että esillä oleva asetelma on kuolemattomuuteen pysähtynyt ja vaikkakin pysähtynyt, sen pitää silti elää. Aivan kuin ikebanassa: rakennamme harkiten asetelmia joista välittyy elämä. Emme tukahduta niitä.

Buddhalaisessa ikonografiassa kurjet symboloivat pitkää ikää ja onnea. Ne ovat hyvin tyypillinen aihe japanilaisessa maalaustaiteessa.

KURJET, 2015
53 x 93 cm, kehystetty pigmenttivedos dibondilla

Samat pilvet, sama kuu (Unsui 2), 2016

TEOS SYNTYI KUVAAMISEN JA LÖYTÄMISEN RIEMUSTA. PÄÄSIÄISENÄ 2016 Juhanin ollessa retiriitillä Zen Gårdenissa Ruotsissa olin yksin kotona ja yritin epätoivoisesti kirjoittaa opinnäytetyötäni. (Voi, mikä taakka kantaa!) Taiteellinen osio ei ollut vielä valmis ja olin hukassa tekemisen kanssa. Olin nähnyt joskus lenkipoluilla kulkiessani ojia ja kaatuneita puunrunkoja. Suunnistin niiden luokse ja pilvisenä päivänä joessa kahlatessani näin heijastukset joista innostuin kovin. Ne olivat synkkyydessään kuin siveltimenvetoja, kuin kalligrafinen esitys piirtyneenä veden pintaan. Muoto ja sisältö kohetasivat.

Myös tämän kuvan kohdalla mietin nimeämistä pitkään. Muistan Juhanin joskus kertoneen minulle tarinan, joka kuvastaa miten valaistuminen on meille kaikille sama. Tarinassa valaistumista kuvastaa kuu, joka heijastuu jokaisen teekupista samanlaisena. Pappi Dharmnin kanssa käyty keskustelu *unsuista*, pilvivedestä, jäi kuitenkin mieleeni niin voimakkaana, että päätin sisällyttää senkin kuvaan, vaikkakin ensisijainen nimi teokselle onkin *Samat pilvet, sama kuu*. Teos kuvaa kaiken yhteyttä ja sitä, että emme katoa, me virtaamme.

UNSUI 2, 2016
93 x 73 cm, kehystetty pigmenttivedos dibondilla

Hereillä (Buddha), 2016

NÄYTTELYN VIIMEISEKSI KUVAKSI SYNTYI JA VALIKOITUI kooltaan pienin teos *Hereillä (Buddha)*. Se on takaapäin kuvattu kokokuva Juhanista meditoimassa kaapu ja *rakusu*, opettajan ja oppilaan opetussuhteesta kertova kaavun symboli, päällään. Kuva on kuin pieni Buddha-patsas alttarilla. Tämäkin kuva on kuvattu olohuoneessamme, siinä, jonka maalasimme yhdessä pääsiäisenä 2015.

Näyttelytilassa kuva oli esillä viimeisenä, se löysi oivan paikan vasemmalta oven vierestä kapealta seinänkaistaleelta. Tämän kuvan paikka sarjassani on ehdoton: se tuo muuten unenomaisen ja leijailevankin kokonaisuuden takaisin arkeen, kuin todentaen, että tämä ei ole kuvitelmaa. Ja että henkilö jota kuvaan on oikea henkilö, ei rakennettu hahmo.

Kuva muistuttaa minua siitä, että Juhanin sanojen mukaan olemme kaikki valaisuneita, vaikka itse emme vielä sitä tietäisi.

HEREILLÄ (BUDDHA), 2016
32 x 22 cm, kehystetty pigmenttivedos dibondilla

MARRASKUU
Valokuvakeskus Nykyaika
Tampere 7.1.–30.1.2017

TAUSTAA

Sommittelusta, muodosta

Visuaalisesti valokuvani ovat niukkoja, pelkistettyjä, mutta tarkkaan harkittuja. Kai-ken mitä kuvassa on, on oltava siellä syystä. Yksinkertainen muoto antaa tilaa sisällön hengittää ja tulla läpi. Ajattelen valokuvan sommitelmaa maalauksen tavoin ja nautin siitä kenties eniten kuvaa tehdessäni.

Riemastuin lukiessani eteläafrikkalaisen valokuvataiteilija Roger Ballenin haastat-telua. Hän sanoi: *”Jos minulla olisi kuvilleni motto, se olisi ”yksinkertaisia muotoja ja monimutkaisia sisältöjä”. Niin minä kuvailisin tavoitteeni valokuvauksessa. Minulle sel-lainen edustaa hyvää taidetta. Luontoa. En voi edes kuvitella kuvan ottamista ennen kuin muoto on täydellinen. Kaiken, mitä kuvassa on, on oltava siinä jostain syystä. Esteettisessä mielessä lainaan oikeastaan kaiken taidemaalareilta ja kuvanveistäjiltä –siltä taiteen puo-lelta, missä kuva voidaan todella sommitella.”*⁹

En voisi olla enempää samaa mieltä!

Ja juuri tämän asian vuoksi olen myös täysin lumoutunut *ikebanasta*, kukkien asettelun taiteesta. *”Ikebana on filosofis-esteettistä muotoilua, sananmukaisesti ”kukki-en eläväksi tekemistä”, elävän asetelman luomista aineksista, jotka ovat fyysisesti luontoa, psyykkisesti inhimillistä ajattelua. Kuten muussakin japanilaisessa estetiikassa, myös ike-banassa suositaan epäsymmetriaa ja vaalitaan ”tyhjyyttä” eli tyhjää kohtaa, jännitteisintä osaa asetelmassa.”*¹⁰ Ikebana on minulle kuvanveistoa, nautintoa mittasuhteiden ja ma-terian tunteen parissa.

Vuosia sitten, syksyn ensimmäisellä kurssilla Taideteollisessa korkeakoulussa Timo Kellaranta sanoi luennollaan, että *”Riittää, että ajattelee muotoa, sisältö kyllä tulee luon-nostaan”*. Uskon tähän voimakkaasti. Tämä lause on ollut tärkeimpiä kuulemiani koko opiskeluni ajalla.

Japani

NIIN KAUAN KUIN MUISTAN, OLEN TUNTENUT VETOJA JAPANI-laiseen estetiikkaan. Siinä on jotain tuttua, ylevän vaatimatonta ja vetoavaa, hiljaisuuden mahdollisuus. Ensimmäiseen osallistumaani ryhmänäyttelyyn kuvasin jäniksen jälkiä valkoisella hangella, teoksen nimi oli *Japanilainen jänis*. Vuon-na 2011 lähdin Tokioon, Tama Art Universityyn vaihto-opiskelijaksi. Koulussa ei ollut valokuvauksen osastoa, joten hakeuduin opiskelemaan klassista japanilaista maalausta, *nihon-gaa*.

Lähdin matkaan silloisen avopuolisoni kanssa. Kaksi päivää Japaniin saapumisem-me jälkeen Japanin rannikolle iskeytyi tsunami, jonka voima kadotti alleen tuhansia ihmisiä ja historioita. Minua hämmensi suuresti japanilaisten kyky jatkaa elämäänsä viilipytytinä. Kun puhelimme Kiotossa alkoivat soida ja täytyivät huolestuneista viesteistä olemmeko kunnossa, kadulla ihmiset kulkivat kuin ennenkin ostoskasseineen. Sain ensimmäisen kokemuksen siitä, kuinka kaiken katoavaisuus on iskostuneena ja-panilaiseen ajatteluun. Huhtikuussa, kuukausi tsunamin jälkeen, seurasimme kirsikankukkien juhlaa *hanamia* Tokiossa. Se oli kuitenkin rauhoitettu suuremmalta riek-kumiselta tapahtuneen johdosta. Kuvaavaa hanamissa on kuitenkin se, että siinäkin juhlistetaan kaiken katoavaisuutta. Kirsikankukat ovat kauneimmillaan vain hetken,

⁹ Photo Raw, 24/2014

¹⁰ Fält, Nieminen, Tuovinen, Vesterinen, 1994: 231-232

kunnes satavat maahan haikeasti kuin lumi.

Koko aikaani Japanissa sävytti kuitenkin epävarmuus ja ahdistus. Olin raahannut mukani kirjoja toiselta puolelta maapalloa, muun muassa japanilaisesta kulttuurista, mutta en pystynyt keskittymään niiden lukemiseen. En pystynyt kuvaamaan, en kirjoittamaan. Mielessäni oli pyörre joka oli kaikkea muuta kuin harmoniaa. Kuljin pitkin Tokiota ihastuneena, hämmentyneenä, levottomana ja ahdistuneena ja imin sisääni estetiikkaa ja tunnelmaa, joka pettymyksekseni oli suurilta osin visuaalista kaaosta. Koulussa vain harva puhui tai uskalsi puhua englantia joten olin tekemisissä harvojen kanssa. Matka yliopistolle kesti kotoani Koenjista yli tunnin suuntaansa. Minulla oli aivan liikaa aikaa ajatella. Ja minähän ajattelin. Ajattelin itseni solmuun.

Koulussa jaoin englantilaisen nuoren miehen kanssa studion, jossa istuimme polviemme päällä ja sulatimme keittolevyllä *nigawaa*, lehmännahasta tehtyä liimaa ja sekoitimme siihen hienon hienoja mineraalijauheita ja tuskailimme maalaamisen vaikeuden kanssa. Olin surkea maalari. Jotain jäi kuitenkin mieleeni. Sensei Takashi Kitano (professori Yoshiuki Nakanolla oli samanlainen kello kuin minulla! kertoi maalaamisen perusteissa meille kiehtovasti ajan ja läsnäolon tärkeydestä perinteisin tekniikoin maalatessa. On oltava läsnä, keskittyttävä. Materiaaleihin vaikuttavat myös vuodenaajat: paperi, *washi*, reagoi ilman lämpöön ja kosteuteen, samoin *nigawa*. Minua kiehtoi kovin tämä ajattelu ja tekniikan hitaus. Sensei Takeda sanoi: ”Vuodenaajat voi aistia maalamalla. Kosteuden, lämpötilan, mutta ei valoa!”

Aika alkuvalmisteluja tehden valmistaa maalaamiseen ja rauhoittaa mielen. Maalaaminen ei ala maalaamisesta, vaan jo valmisteluista, kuten ikebanassakin. Tätä samaa haluan toteuttaa valokuvaamisessakin, rauhoittaa hetken ennen uppoutumista kuvaan.

Myöhemmin palatessani tuohon aikaan muistan ahdistuksen, mutta myös lukuisat vihreän sävyt, kylvyt ja aina vain vahvistuneen rakkauden Japaniin ja sen kiehtovaan kulttuuriin.

Olen japonisti, satakolmekymmentä vuotta myöhemmin syntynyt sellainen.

Hisamatsu Shinichi luettelee vuonna 1974 julkaisemassaan teoksessa ”Zen ja kuvataiteet” seitsemän zen-taiteen esteettistä vaatimusta: teoksissa tulee olla asymmetriaa, yksinkertaisuutta, niukkaa ylevyyttä tai runsasta kuivuutta, luonnollisuutta, herkkää syvyyttä tai syvällistä arvokkuutta, vapautta siteistä ja rauhallisuutta.¹¹

Tekemisestä

SENSEI TAKEDA SANOI OPETTAESSAAN MEILLE JAPANILAISEN MAALAUksen perusteita: ”*You’ll be making a lot of mistakes! Don’t worry! Don’t be afraid of the mistakes!*” Aiemmin minä pelkäsin aina. Jähmetyin virheiden pelkojen edessä enkä uskaltanut tehdä mitään. Liekö iän vai kuoleman alituisen varjon vuoksi, huomaa ilokseni, etten pelkää enää niin paljon. Uskallan tehdä virheitä ja uskallan tehdä vähemmän, sen mikä on tarpeeksi.

Kun vuosi sitten olin lukossa ja peloissani tekemisen edessä, näin Yle Areenassa FST:n ohjelman Klick!, jossa vieraana oli valokuvataiteilija Sandra Kantanen. Hän sanoi:

”*Aika iso osa työstäni on sitä että istun ja ajattelen ihan liikaa. Suurin osa taiteen tekemisestä on ajattelua. Mutta olen myös huomannut.. kuten joku viisaskin on sanonut, että jos ajattelee liikaa, ei uskalla mitään. Jonkinlainen tasapaino pitää olla, ja vain tehdä. Pitää sotata ja riehua kuin lapsi. Kokeilla erilaisia asioita. Se on tasapainoilua. Pidetään mielessä mikä oli homman idea.*”¹²

Seuraavana päivänä tästä inspiroituneena pinkaisin hiki päässä Itä-Helsingin metsiin, kahlasin joessa, keikuin kannoilla ja puunrungoilla kamera kaulassa ja kuvasin kuvia jotka nähtyäni hihkuin ääneen kuin lapsi. Osa näistä paikoista oli sellaisia, jotka olin nähnyt lenkillä ollessani ja hahmotellut kuvia pitkään mielessäni menemättä koskaan kameran kanssa takaisin. Olen siirtäjä ja venkoilija, joka kuitenkin nauttii kuvaamisesta kunhan pääsee sii-

¹¹ Pasanen, 2008: 170

¹² FST: Klick!

hen pisteeseen, että kamera on kädessä ja ollaan läsnä tilanteessa. Silloin vapaudun näkemään, enkä silloin mieti muuta, ainoastaan minkä näen. Olen miettinyt paljon sitä mistä pelko johtuu ja olen päätenyt siihen, että valokuva on armoton kertoessaan kuvaajastaan. Siksi kuvaaminen on usein vaikeaa, jopa vastenmielistä. En haluaisi nähdä mitä näen, paljastaa itselleni piilossa ja vaimennettuna pitämäni asiat. Valokuva on myös oman elossaolonsa tunnustamista ja tunnistamista. Se on tehty katsottavaksi, luettavaksi ja tulkittavaksi. Ja koska valokuvaa ohjaa monesti sattuma sekä intuition johdatus, on sen esittämät asiat omiaan kertomaan tekijästään.

Kuten kaikki työni on tämäkin työ on vaatinut aikaa. Olen hyvin hidas tekijä: tuotan uusia teoksia hitaasti, enkä koe tekemiseen pakkoa, pikemminkin vastenmielisyyttä.

Santeri Tuori sanoi 28.2. Galleria Anhavassa näyttelynsä *Aika ei ole enää pyöreä* -esittelyssä, että: ”*Sen mitä tiedät, tulee esiin töissä, sitä ei tarvitse erikseen alleviivata*”. Tunsin suurta helpotusta.

VAIKUTTEET

SANOTAAN, ETTÄ KUOLEMAN LÄHESTYESSÄ IHMISELLE TÄRKEIMMÄT asiat ovat pieniä, arkisia asioita. Koen tätä samaa taiteen äärellä. Taiteen aihepiireissä minua kiinnostaa pienet, mutta ikuiset aiheet. Perusasiat kuten leipä, vesi tai ilma. Monimutkaistamisen jätän muille, se ei kiinnosta minua. Olen sielultani vanha, mutta en vakava. En pidä muovista, foliosta tai neonväreistä. En jaksa keskittyä niin pitkään, että tämänkaltaiset teokset avautuisivat minulle. Tässä suhteessa elämä on hyvin lyhyt. Olen mielummin tylsä ja askeettinen kuin teennäinen. Hengenheimolaisiani ovat valokuvaajat Josef Sudek, Jaana Rannikko sekä Ville Lenkkeri, graafikko Pentti Kaskipuro, sekä elokuvaohjaajat Aki Kaurismäki ja Yasujiro Ozu. Seuraavaksi esittelen tästä kunnianarvoisasta joukosta kolme. Kaikkien näiden tekijöiden taidetta yhdistää hiljaisuus ja voimakas läsnäolon tunne.

Yasujiro Ozu (1903–1963)

KUVASARJASSANI MARRASKUU TÄRKEÄÄ ON, EI NIINKÄÄN YKSITTÄINEN kuva, vaan kuvien yhdessä ja vierekkäin luomat merkitykset. Kuin elokuvaleikkauksessa, kaksi erillistä kuvaa muodostavat yhdessä jotain enemmän ja merkitykset syntyvät kuvien välissä. Katsoja luo oman tulkintansa kuvien puolesta väliinsä viittausten seittiä.

Opintojeni aikana olen istunut lukuisia elokuvahistorian kursseja Elokuvataiteen laitoksella ja olen ollut suorastaan lumoutunut näiden kurssien annista. Suureksi etuoikeudekseni koen, että sain kuunnella ja imeä muistiini syvästi kunnioittamani Peter von Baghin viisautta. Elokuvahistorian kursseilla merkittävintä oppia oli se kokonaisvaltainen sivistys ja näkemys, joita von Bagh välitti. Kuin kävelevä kirjasto! Mitäpä hän ei olisi tiennyt?

Löysin japanilaisen elokuvaohjaaja Yasujiro Ozun Ingmar Bergmanin *Mansikkapaikasta* vaikuttuneena. Aloin lukea mitä elokuvasta oli kirjoitettu ja useissa artikkeleissa viitattiin Ozun maailmanmaineeseen nousseeseen elokuvaan *Tokyo Story* (*Tokyo*

Monogatari, 1953). Tämä johdatti minut Ozun äärelle. Olin liikuttunut, vaikuttunut ja häkeltynyt näkemästäni. Ozun tapa kertoa asioista hiljaisella tavallaan vei minut varmasti mukaansa, kuin kotiin. Pienet arkiset asiat, joiden avulla kerrotaan suuria asioita, ilman kiirettä. Aikaa on.

Elokuvassa *Tokyo Story* Ozu käsittelee sukupolvien välistä kuilua. Vanha pariskunta on tullut tapaamaan lapsiaan Tokioon, mutta lapsilla ei ole aikaa heille. Ainoa, kuka antaa heille aikaansa on heidän sodassa kuolleen poikansa leski. Kotiin palattuaan äiti kuolee. Äiti haudataan buddhalaisin menoin. (Elokuvateatteri Orionissa Juhani hyräili hautajaisseremonian mukana tuttua resitaatiota. Minä iskin häntä kyynärpäällä kylkeen.) Peter von Bagh kirjoittaa elokuvasta *Tokyo Story* teoksessaan *Elokuvan historia* seuraavaa: ”Vain tavanomaisinta eli ei paljon mitään, ja kuitenkin kaikki. Ozu kokoaa maailman joka on olemassa joka solullaan: sen aineellisuuden rauha on vain näennäistä, sillä Ozun hahmotuksessa hiljaisuuskin värisee.”¹³

Katsoin *Tokyo Monogatarin* Tamabin kirjastossa valtavankokoiselta laser-levyltä, japaniksi ilman tekstitystä. Jälkijäritykset tärisyttivät lattiaa tuolini alla. Olin onnellinen. Elokuvan inspiroimana matkustin muutaman päivän kuluttua junalla Atamiin, kylpyläkaupunkiin, jossa myös elokuvan vanha pariskunta vierailivat. Otin itsestäni kuvan samassa paikassa rannalla, missä oletan kohtauksen kuvatun. Meri-ilma oli niin suolainen, että vaatteeni muuttuivat tahmeiksi. Löysin kylpylän, jossa kylvin monta tuntia. Yksin Atamissa viettämäni päivä oli kenties koko matkan rakkain muisto.

Ozun elokuvat olivat sävyttyneet japanilaisella käsitteellä *mono no aware*, tietoisuus kaiken katoavaisuudesta. Lähes jokainen niistä näkemäni on ollut minulle suuri kokemus.

Myöhemmin opin, että Ozu on myös suuresti ihailemani Aki Kaurismäen suosikkeja, joten ei ihme, että löysin hänestä hengenheimolaisen. Hänen merkityksensä taide-elokuvalle on ollut valtaisa.

Yasujiro Ozu:
TOKYO STORY

¹³ von Bagh 1998: 405

Josef Sudek (1896–1976)

TŠEKKILÄINEN VALOKUVATAITEEN MESTARI JOSEF SUDEK ON yksi suurimmista ja myös yksi suurimmista syistä, miksi minusta tuli valokuvaaja. Hänen vaikutuksensa minuun on kiistaton ja kauaskantoinen, ja huomaan hänen ohjanneen minua myös *Marraskuussa*.

Löysin Sudekin työskennellessäni 19-vuotiaana Prahassa reilun vuoden au pairina. Rakastuin hänen hiljaiseen, syvää ymmärrystä huokuvaan maailmaansa välittömästi. En saattanut käsittää, miten kätensä sodassa menettänyt mies pystyi kuljettamaan raskasta suuren formaatin (8 x 10-tuumaa) kameraansa ympäri Prahän katuja ja puistoja jäädessä sitten odottamaan valoa. Tuntikausiksi odottamaan oikeanlaista valoa. Kuinka hänen onkaan täytynyt rakastaa valokuvausta ja ymmärtää sen luonne! Olin mykistynyt hänen valonkäytöstään, arkisten asioiden ja esineiden kauneuden havaitsemisesta sekä siitä läsnäolosta, että kauneus on tässä, muuta ei tarvita.

Erityisesti sarja Ateljeeni ikkunasta on saanut minut katsomaan kuvia hiljaa, aistimaan valon ja siihen tiivistyneen kosteuden, ikkunan takana vaihtuvat vuodenajat.

Vuosia myöhemmin vierailin Prahän Malá Stranassa paikassa, jossa hän oli asunut. Hymyilin, vaikka tuskin uskalsin hengittää.

Josef Sudek: WINDOW OF MY STUDIO 1940-54
(22,7 x 15,7 cm)

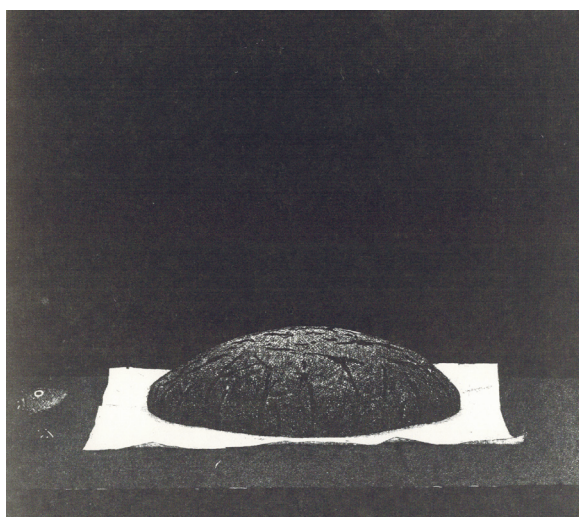
Pentti Kaskipuro (1930–2010)

MYÖS SUOMALAISEN TAIDEGRAAFIKON PENTTI KASKIPURON ELI Mestari K:n tuotanto on vaikuttanut minuun voimakkaasti vetoavalla hiljaisuudellaan. Hänen kuivaneula- ja akvatintatöidensä aiheet löytyvät myös hyvin läheltä. Oli kyseessä sitten peruna, muna tai makkara saa aihe hänen esittämäänsä suuremman painon mitä aihe ensin antaa ymmärtää. Hänen mustavalkoiset työnsä ja niiden tarkka taiturillinen sommittelu luovat lähes meditatiivisen tunnelman, samankaltaisen mitä tavoittelen kuvillani itsekin. Tokikaan en vertaa itseäni Kaskipuroon, hänen valonkäyttönsä ollessa huikeaa.

Kaskipuron musta on kuin rauhallinen syli, tai huokaus. Lupaus levosta. Olenkin ajatellut, että Kaskipuron musta on minun harmaani. Paikka, jossa voi löytää rauhan ja uppoutua katsomaansa.

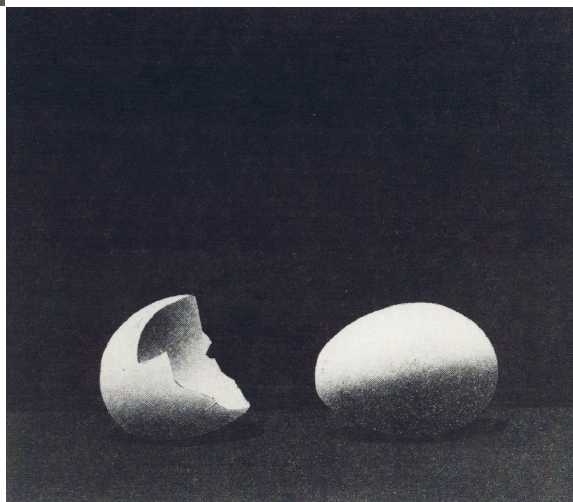
Seppo Niinivaara kirjoittaa esipuheessa teoksessaan Pentti Kaskipuro seuraavaa: ”Se on keskittynyttä tavalla, joka voi tehdä pienistä asioista suuria tapahtumia. Tai, jos katsoja niin sallii tapahtuvan, sen mietiskelevässä valaistuksessa monet suuret asiat voivat tuntua vähemmän tärkeitä, ohimeneviltä.” Ja: ”Samalla tulee yhä ilmeisemmäksi, että tekijä on yhtä taiteensa kanssa, että hän todella kertoo omasta ympäristöstään ja itsestään. Hänen maailmankuvansa on hänen teoksissaan.”¹⁴

Siinäpä tavoite, jonka toivoisin joskus tavoittavani.

Pentti Kaskipuro: RUISLIMPPU 1969
(25,5 x 28 cm)

Pentti Kaskipuro: MUNA JA KUORI 1979
(15,5 x 17,5 cm)

¹⁴ Niinivaara 1982: 9

LOPUKSI

Puolitoista vuotta sitten kirjoitin:

”Kävelen Naistenklinikan ovista sisään. Saman katon alla syntymän kanssa on väliaikaisesti sijoitettuna Syöpätautien klinikan osasto kahdeksan. Etsin huoneen numero kymmenen ja avaan oven. Näen miten J seisoo keskellä huonetta sairaalan vihreissä vaatteissa sytostaattitipan kanssa ja kuuntelee jo langanlaihaksi kuihtunutta huoneto-veriaan, samassa asussa. ”...sitten lääkäri sanoi, että se on sitten tässä. Munuaiset prakaavat. Aikaa on ehkä kolme päivää. Pitäisi miettiä mihin menen, että onko vaimon sitten hyvä löytää minut..” Otan tuolin ja istun lavuaarin viereen yrittäen olla näkymätön. Keuhkoni puristuvat kasaan. Näin korutonta voi elämä olla, näin nopeasti se lipsuu otteestamme! Hetken päästä näen kun laiha hahmo lähtee hitain askelin ulos ovesta, tupakoimaan kuin aina ennenkin.”

Olen monesti palannut tuohon hetkeen ja miettinyt, että häntä ei enää ole. Kuluneiden viikkojen aikana, niiden samojen joina olen tätä tekstiä kirjoittanut, ovat keuhkoni puristuneet kasaan lukuisia kertoja. Välillä on tuntunut, kuin joku hakkaisi palleaani jatkuvana sarjana, enkä pystyisi estämään. Viimeksi tänä aamuna, kun Terhokodin lääkäri kävi kotonamme Puotilassa, nosti kipulääkeannosta ja kielsi Juhania palaamasta töihin.

Hartiasi ovat laihat, käsivarret kuihtuneet.

Kuinka paljon meillä on aikaa?

Tärkeää on vain läsnäolo.

Läsnäolo kuvassa.

Läsnäolo meissä.

Elämässä.

Avustusseremonia
sairaalalle tai kuolevalle

Sho sai myo

Sho Sai Myo Kitchijyo Dharani (5x)
(Onnettomuuksia lievittävä dharani.)

No Mo Sam Man Da Moto Nan Oha Ra
Chi Koto Sa Sono Nan To Ji To En
Gya Gya Gya Ki Gya Ki
Un Nun Shifu Ra Chifu Ra Chifu Ra
Hara Chifu Ra Hara Chifu Ra
Chishu Sa Chishu Sa Chishu Ri Chishu Ri
Soha Ja Soha Ja Sen Chi Gya Shiri Ei
Somo Ko

Prajna paramita hridaya

Täydellisen viisauden ydin

Myötätunnon Bodhisattva
Prajna-viisauden syvyyksistä
Näki viiden Skandhan tyhjyyden
irrotti kahleet kärsimyksen

Tiedä siis:
Muoto on vain tyhjyyttä,
tyhjiys vain muotoa.
Muoto ei ole muuta kuin tyhjyyttä,
tyhjiys ei muuta kuin muotoa.

Tunne, ajatus, tahto,
tietoisuus itsessään
samoin ovat tyhjyyttä.

Dharmat ovat tyhjää,
kaikki alun perin tyhjää.
Mikään ei synny, ei kuole,
ei kasva, ei kuihdu,
ei ole tahrainen tai puhdas.

Siis tyhjyydessä ei muotoa,
tunnetta, ajatusta, tahtoa,
ei edes tietoisuutta.
Ei silmää, ei korvaa, ei nenää, ei kieltä,
ei ruumista, mieltä.
Ei väriä, ääntä, ei hajua, makua, tuntoa,
ei mitään mielen pitää kiinni,
ei edes aistimista.

Ei tietämättömyyttä, ei sen loppua,
ei mitään mikä
syntyy tietämättömyydestä,
ei kuihtumista, ei kuolemaa,
ei niiden loppua.

Ei tuskaa, ei tuskan syytä,
ei tuskan loppua,
ei jaloa tietä pois tuskasta,
ei edes viisautta saavuttaa,
saavuttaminenkin on tyhjyyttä.

Siis tiedä, että Bodhisattva,
joka ei mihinkään tartu,
vaan elää Prajna-viisaudessa
vailla harhaluuloja
ja niiden luomia pelkoja,
saavuttaa kirkkaimman Nirvanan.

Menneet ja nykyiset buddhat,
tulevaisuuden buddhat
Prajna-viisauteen luottamalla
täyden valaistuksen saavat.

Tiedä siis suuri Dharani,
korkein, voittamaton mantra,
loistava, pettämätön mantra,
Prajna Paramita,
Sen sanat poistavat tuskan.

Tämä on korkein viisaus
yli kaiken epäilyksen.
Tiedä ja lausu sen totuus:

Gate, gate,
paragate,
parasamgate
bodhi, svaha!

Kannon Gyo (Lyhyt Kanzeon) 5 x

Kanzeon!
Ylistetty Buddha!
Kaikki yhtä buddhan kanssa,
Kaikki herää buddhaan.
Buddha, dharma, shanga
Ajaton, oleva, iloinen kirkas.
Koko päivän Kanzeon,
Koko yön Kanzeon.
Tämä hetki syntyy Mielestä
Tämä hetki on Mieli.

Bhaisayagurumantra (7krt)
(parantamisen mantra)

Na Mo Ba Gya Va Te
Bhai Sha Jya Gu Ru
Vai Du Rya
Bra Pha Ra Ja Ya
Ta Tha Ga Ta
Ya Ar Ha Te
Sam Yak Sam Bud Dha Ya
Ta Dhya Tha Om
Bai Sha Jye
Bai Sha Jye
Bai Sha Jya
Sam Mud Ga Te
Sva Ha

Oi valaistuneet!
Vahvistakoon samadhinne voima meitä.
Ansion tästä resitaatiosta saakoot Juhani Keskinen.

Ja tuntemattomat
vuosisatojen valaistuneet edeltäjät,
joiden omistautuminen dharmalle
antaa meille voimaa ja
ylläpitää harjoitusta.

Dharman valon välittäjät,
korvaamme hyväntahtoisuutenne!

Kymmenen suuntaa, kolme maailmaa,
kaikki buddhat, bodhisattva-mahasattvat.
Maha Prajna Paramita!

4 valaa

Vannon, että vapautan lukemattomat olennot.
Vannon, että näen sokeiden halujen läpi.
Vannon, että aukaisen rajattomat Dharma-portit.
Vannon, että kuljen Buddhan loputtoman tien.

3 kumarrusta

Lähteet

EMMA, Espoon modernin taiteen museo 2008. 12x Claude Monet ja suomalaisia
impressioita. EMMA- Espoon modernin taiteen julkaisuja
Fält, Olavi K. & Nieminen, Kai & Tuovinen, Anna & Vesterinen, Ilmari, 1994.
Japanilainen kulttuuri. Keuruu: Otava.
Gothóni, René & Niinimäki, Mikael 1990. Buddhalainen sanasto ja symboliikka.
Helsinki: Gaudeamus
Helsinki Zen Center. Resitaatiot. Ei julkaistu
Keravuori, Marta & Yuhashu, Shizuko 1954. Kukka-asetelmia. Porvoo: WSOY.
Moilanen, Tuula 2013. Japanilainen puupiirros ajan ja ikuisuuden peilinä. Helsinki:
Unigrafia Oy
Niinivaara, Seppo 1982. Pentti Kaskipuro, Helsinki: Eurographica Oy.
Pasanen, Kimmo 2008. Tyhjyys itämaisessä taiteessa ja ajattelussa.
Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Teos
Photo Raw, 12/24
Thich Nhat Hanh 2002. Ei kuolemaa, ei pelkoa. Helsinki: Basam Books

Elektroniset lähteet

<http://areena.yle.fi/1-2587336> (viitattu 12.2.2017. Saatavissa)

Kirjallisuus

Barthes, Roland 1980. Valoisa huone. Helsinki: Gummerus
Bordwell, David 1988. Ozu and the poetics of cinema. New Jersey:
Princeton University Press
Carpelan, Bo 2011. Lehtiä syksyn arkistosta. Helsinki: Otava
Eväsoja, Minna 2008. Bigagu, japanilaisesta kauneudesta. Jyväskylä: Gummerus
Hulmi, Heli 2012. Kuoleman horisontti ja kirjoitus. Helsinki: Kirjoittaja ja
kansanvalistusseura
Kella, Marjaana, 2014. Käännöksiä, Maisema, kasvot ja esittäminen valokuvassa.
Helsinki: Unigrafia
Thomas & Birgus & Jeffrey 2016. The Intimate World of Josef Sudek.
5 Continents Editions: Milan
Okakura, Kakuzo, 1906. Kirja teestä. Tallinna: Kustannusosakeyhtiö Taide

Kiitos.

Juhani, jota ilman koko työtä ei olisi.
Olet Rakkaista Rakkain! (sekä valaiseva lämpöpatteri, pupun muotoinen)

Erica, joka jaksaa aina uskoa.
Kimmo.
Siskoni Sanna, kiitos tuesta.
Karvalakki ja Inkku, jotka riensivät apuun kun hätä oli suurin.

Helsinki Zen Center
Dharman Ödman
Wolves Nest tyyppeineen
Ruusu Hulmi
Hanna Weselius
Jyrki Parantainen
Kati-Marika Vihermäki, taitto
Printlab

